

Министерство образования и науки Украины

ББК 74.001.1

Исследование и оптимизация экономических процессов

"Оптимум-2001"

**III-я Международная научно-
практическая конференция
в Национальном техническом
университете «Харьковский
политехнический институт»
15 – 16 ноября 2001г.**

Харьков

енергозбереження. Контроль за цим процесом здійснюється державним комітетом з енергозбереження і відповідними обласними державними інспекціями. Для значних енергоспоживачів обов'язковим є складання енергетичних паспортів. З метою посилення контролю запроваджена відповідна інструкція. Задачі нормування витрат ПЕР викладені в затверджених у 1997 р. двох загальнодержавних і регіональних методиках. Слід відзначити їх занадто загальний характер. Наводяться класифікації норм, їх склад, рекомендації по встановленню норм, структура витрат енергії при передачі її споживачі, резерви її економії.

Рекомендації методик по нормуванню енерговитрат на одиницю чистої продукції є корисними, але недостатніми. Необхідна розробка диференційованих норм витрат ПЕР по основних видах продукції для реальних і перспективних технологічних процесів.

УДК 330.42:336.142:368.01

Бридун Є.В.

МОДЕЛЬНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЧНИХ АВАРІЙ НА ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ З СТРАХУВАННЯМ

Розвиток економіки супроводжується забрудненням навколишнього природного середовища (НПС). Важливим фактором є врахування коштів на попередження небезпечних забруднень, здійснення системи заходів щодо оптимізації і раціональним управлінням екологічною ситуацією в країні. З цієї метою в Державному бюджеті України створюються державні цільові фонди, що направляються на попереджувальні дії та локалізацію екологічних аварій (ЕА), яких інколи не вистачає на відшкодування заподіяних збитків.

Протягом 2000 року в Україні сталося 138 залпових аварій забруднень НПС, крім того зафіксовано 1 екологічну ситуацію масової загибелі риби та 8 радіаційних аварій. Аварійними забрудненнями, надзвичайною екологічною ситуацією та радіаційними аваріями нанесено шкоди довіллію на загальну суму 74,8 млн. грн. (відшкодовано 15,8 млн. грн. або 21,2%). В акваторії Чорного моря зафіксовано 5 масштабних забруднень з сумарними збитками 3 млн. дол. [1].

Негативно впливають на виконання Державного бюджету витрати які пов'язані з попередженням та ліквідацією ЕА, надзвичайних ситуацій (НС) та витрати природоохоронного характеру, в 2000 році намітилась тенденція до незначного збільшення таких витрат. В структурі видатків Державного бюджету України на попередження та ліквідацію НС в 2000 році було витрачено 46,6 млн. грн. (це більше в 2,3 рази у порівнянні з 1999 роком) і складає 0,2% від усіх видатків за 2000 рік. Крім того на охорону НПС було витрачено 95,3 млн. грн. (це більше в 1,8 рази у порівнянні з 1999 роком) і складає 0,4% від загальних видатків за 2000 рік. Було передбачено в доходній частині державних цільових фондів збір за забруднення НПС до Фонду охорони НПС

13,076 млн. грн. (виконано 37,419 млн. грн.), в видатковій частині 13,076 млн. грн. (виконано 23 431 млн. грн.) [2].

Україна на даний час знаходиться в умовах формування правових основ для розвитку еколого-економічного механізму регулювання господарської діяльності. Найбільш нерозвинутим є екологічний аудит, екологічне страхування та облік екологічного фактору при приватизації [3].

При формуванні доходної та видаткової частини бюджету лише враховується можливі збитки від екологічно-небезпечних ситуацій, яких не вистачає на локалізацію ЕА. Тому доцільно залучати страховий бізнес до відшкодування екологічних збитків. Була побудована модель, яка дає можливість загальному випадку представити баланс Держбюджету з врахуванням страхового методу відшкодування еколого-економічних збитків:

$$Z = (Z_{t_0} + Z_t) - (Z_{t_0} + Z_t) + (S_0 + St) - \sum_{i=1}^n K_i \delta(t - t_i) + \sum_{j=1}^m L_j \delta(t - \tau_j) \quad t = \overline{0, \dots, 1}$$

(1)

де Z – баланс Держбюджету (- бюджетний дефіцит, + профіцит); Z_t – доходна частина без страхування (Z_{t_0} – початковий момент); Z – видатки без витрат на ліквідацію аварійних забруднень НПС (Z_{t_0} – початковий момент); S – страхові внески (податки сплачені страховиками від страхових внесків); S_0 – початковий момент; K_i – повна величина збитків при i -й аварії; L_j – частина збитків, які погашає страхова компанія для j -ї аварії (величина страхового відшкодування); t_i, τ_j – індикатор страхового випадку. В загальному випадку $t_i \neq \tau_j$, тобто не по всім аваріям збитки відшкодовуються.

$$\delta(T - T_i) = \begin{cases} 0, & T \neq T_i \\ 1, & T = T_i \end{cases}$$

Рівняння (1) дозволяє оцінити баланс Держбюджету та взаємопов'язані доходи та видатки з врахуванням компенсованих збитків страховою компанією, застосовувати моделі аналізу впливу надзвичайних ЕС на видаткову частину бюджету та загальноприйнятті методи визначення величини збитків від ЕА.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Держкомстат, експрес інформація від 31 січня 2001 року №26.
2. Міністерство фінансів України// <http://minfin.gov.ua>
3. Бридун Є.В., Новицької В.В. Необхідність та шляхи впровадження екологічного страхування в Україні// Зб. наук. пр. "Науковий вісник" АДПСУ.- №3 (9)-2000.- С.60-67.